

АДАПТАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ В РИНКОВОМУ ПОЛІ

© Г.М. Захарчин, С.Я. Андрусів, 2012

Пропонуємо широкий погляд на адаптацію, не прив'язуючи її тільки до мікрорівня (підприємство, організація), а беручи до уваги загальні тенденції в суспільстві та економіці. Отже, виникає необхідність поєднання зовнішнього та внутрішнього середовища, які впливають на адаптацію, трактуючи її як процес цілеспрямованої зміни параметрів, структури і властивостей будь-якого об'єкта у відповідь на зміни, що відбуваються у зовнішньому середовищі діяльності об'єкта, так і у середині нього.

До зовнішнього середовища, насамперед, відносимо: ринок праці, ринок продукції, ринок конкурентів, ринок ідей та ринок інформації.

Ринок праці є сферою працевлаштування, формування попиту й пропозиції на працівників різного професійно-кваліфікаційного рівня. Його можна розглядати і як механізм, що забезпечує узгодження ціни та умов праці між працедавцями і найманими працівниками. До ринку праці належать: домашнє господарство (населення), підприємницький сектор (підприємці), різні форми господарювання, державний та міжнародний сектори.

Ринок продукції – є сферою обігу, за допомогою якої реалізуються товари народного споживання та послуги. Ця сфера забезпечує задоволення потреб різних соціальних груп, кожної сім'ї, кожної людини. Ринок продукції пов'язаний із ринком праці, оскільки образ продукції (товару) спочатку формується в уяві генератора ідей, розробника, а якість цього товару безпосередньо уже залежить від рівня кваліфікації та ступеня відповідальності виробника. На рис. 1 відображено взаємозв'язок ринку праці та ринку продукції, гармонізація якого відбувається завдяки попиту та пропозиції працівників різного професійно-кваліфікаційного рівня.

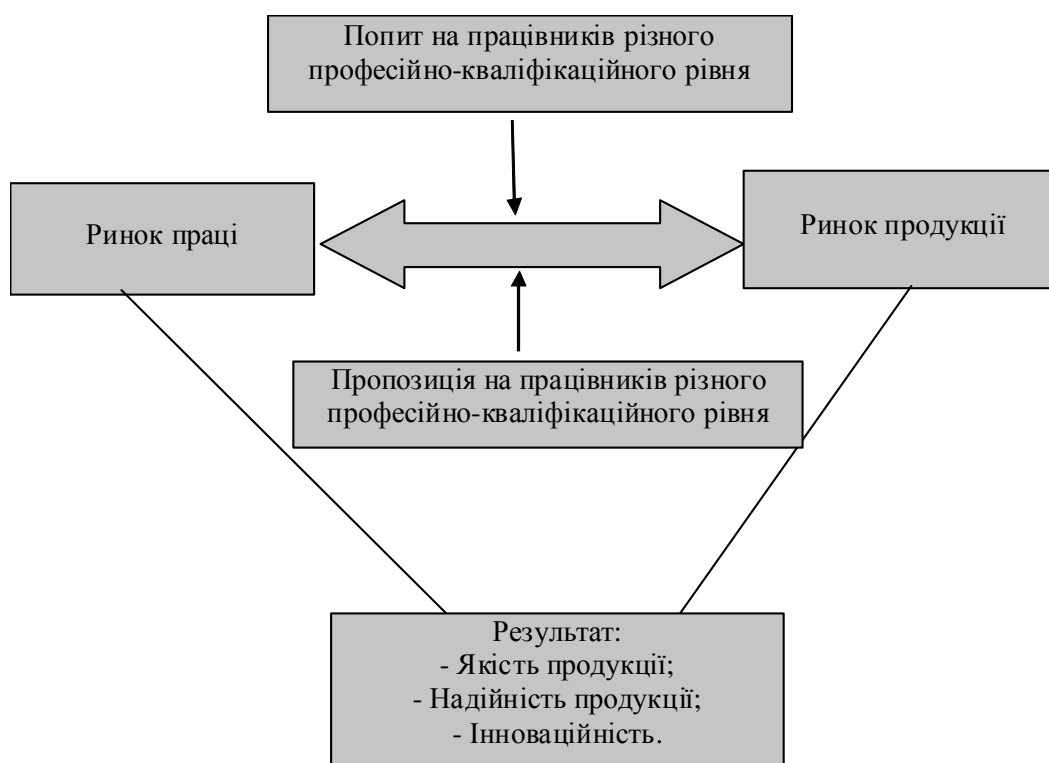

Рис. 1. Взаємозв'язок ринку праці та ринку продукції

До ринку конкурентів відносяться усі суб'єкти ринку, які працюють в одному сегменті ринку.

До ринку ідей належать всі суб'єкти, потенційні та реальні носії ідей, зокрема: інноватори, науково-освітня інституції, політичні партії, а також матеріалізовані форми представлення ідей для комерціалізації.

Ринок інформації – це сукупність економічних відносин з приводу збирання, опрацювання, систематизації інформації та її продажу кінцевому споживачу. Від якості та обсягу інформації залежить правильність прийнятого рішення. Інформація є рідкісним благом, для отримання якого потрібні певні витрати. Між виробником і споживачем на ринку інформації є посередники, основне завдання яких – збирання і продаж інформації. Ці ринки відрізняються один від одного ступенем поінформованості та можливості реальних дій таких посередників у реалізації товарів і послуг.

У цьому контексті адаптація персоналу безпосередньо віддзеркалює всі вище описані ринки. Взаємозв'язок ринкового поля із адаптацією персоналу відображено у табл. 1.

Таблиця 1

Взаємозв'язок ринкового поля із адаптацією персоналу

<i>Вид ринку</i>	<i>Вид адаптації</i>
Ринок праці	Соціально-психологічна адаптація
Ринок ідей	Професійна адаптація
Ринок конкурентів	Соціально-психологічна адаптація
Ринок продукції	Психофізіологічна адаптація
Ринок інформації	Професійна та соціально-психологічна адаптація

На ринку праці домінує соціально-психологічна адаптація, яка відображає пристосування людини до вимог ринку праці та виробничої діяльності, до нового колективу, його організаційної культури, до стилю роботи керівників. Соціально-психологічна адаптація допомагає увійти в колектив на рівних правах і забезпечує гармонійність відносин між персоналом організації.

На ринку ідей переважає професійна адаптація, яка відображає повне і успішне оволодіння новою професією, а також звикання, пристосування до змісту й характеру праці, її умов і організації. Міра відповідності суб'єктивних і об'єктивних моментів професійної адаптації значною мірою визначається тим, як робоче місце відповідає соціально-професійній орієнтації працівника.

Ринку конкурентів, як і ринку інформації, притаманна соціально-психологічна адаптація. Однак, поле ринку інформації є значно об'ємніше, ніж поле ринку продукції, оскільки інформація функціонує в реальному і віртуальному середовищі, тому на ринку інформації присутня професійна адаптація.

В умовах внутрішнього середовища організації важливою є психофізіологічна адаптація, об'єктом якої є умови праці, тобто комплекс факторів виробничого середовища, що суттєво впливають на самопочуття, настрій, працездатність працівника, і як наслідок, його продуктивність праці.

1. Завіновська Г.Т. *3-13 Економіка праці: Навч. посібник.* — К.: КНЕУ, 2003. — 300 с.
2. Крушельницька О.В., Мельничук Д.П. *Управління персоналом: Навчальний посібник.* — К.: Кондор, 2003. — 296 с.